

04

EU-MIDIS

Europeiska unionens enkät om minoriteter och diskriminering

Svenska

2010

Data i fokus-rapport **Poliskontroller och minoriteter**

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA)

EU-MIDIS

EUROPEISKA UNIONENS ENKÄT OM MINORITETER OCH DISKRIMINERING

VAD är EU-Midis?

EU-Midis är en förkortning av *European Union Minorities and Discrimination Survey* (Europeiska unionens enkät om minoriteter och diskriminering).

Det är den första enkät som har genomförts i hela EU för att fråga invandrare och etniska minoriteter om vilka erfarenheter de har i sina dagliga liv av diskriminering och utsatthet för brott.

Många fall av diskriminering och brott anmäls inte och statistiken över diskriminering och brott som drabbar minoriteter är i många medlemsstater begränsad. EU-Midis ger den mest heltäckande bilden hittills av diskriminering och brott som riktas mot minoriteter inom EU.

Enkäten skedde i form av personliga intervjuer som genomfördes 2008 av sammanlagt 23 500 invandrare och personer från etniska minoriteter i samtliga 27 medlemsstater.

Ytterligare 5 000 personer från majoritetsbefolkningen som var bosatta i samma områden som minoriteterna intervjuades i tio medlemsstater för att möjliggöra jämförelser mellan svaren på vissa centrala frågor.

Intervjuerna varade mellan 20 minuter och en timme och omfattade en rad detaljerade frågor.

Den fjärde "Data i fokus"-rapporten

Den här rapporten handlar om personernas erfarenheter av poliskontroller och om deras förtroende för polisen. Det är den fjärde av EU-Midis "Data i fokus"-rapporter om specifika resultat av enkäten.

EU-Midis Data i fokus-rapporter ger bara en första överblick över resultaten när det gäller specifika frågor och syftet är att presentera några av de viktigaste slutsatserna.

För mer information om urvalsmetoder och var intervjuerna ägde rum i varje medlemsstat, samt utförliga resultat när det gäller de olika områden som enkäten omfattade hänvisas till EU-Midis heltäckande huvudrapport som publicerades i december 2009.

Alla rapporter om enkäten kan laddas ned från FRA:s webbplats (<http://fra.europa.eu/eu-midis>):

- *Data in Focus 1: The Roma* (rapport om romer)
- Data i fokus 2: muslimer
- *Data in Focus 3: Rights Awareness and Equality Bodies* (rättighet medvetenhet och jämställdhetsorgan)
- *EU-MIDIS: Main Report* (rapport med viktiga resultat)
- En överblick över EU-Midis – Introduktion till undersökningen
- *Full technical report* (fullständig teknisk rapport)
- *Survey questionnaire* (frågeformulär)

Ansvarsfriskrivning: Om det finns några frågor om denna översättning så titta i den engelska versionen som är originalet och den officiella versionen av dokumentet.

DATA I FOKUS 4: DE VIKTIGASTE SLUTSATSERNA NÄR DET GÄLLER POLISKONTROLLER OCH MINORITETER

- I sex av tio medlemsstater där minoriteter och majoritetsbefolkning som var bosatta i samma bostadsområden intervjuades hade personer som tillhörde minoriteter stoppats av polis fler gånger under den senaste 12-månadersperioden.
- När det gäller hur ofta personer från minoriteter respektive majoritetsbefolkning hade stoppats av polis i tio medlemsstater var det bara personer med minoritetsbakgrund som hade stoppats tre eller fler gånger av polis under den senaste 12-månadersperioden.
- Vissa minoriteter kontrolleras särskilt ofta av polis – i Grekland hade till exempel romer stoppats av polis i genomsnitt nästan 6 gånger under en 12-månadersperiod.
- I de tio medlemsstater där det går att göra jämförelser mellan minoriteter och majoritetsbefolkning var sannolikheten större att personer från minoritetsgrupper skulle stoppas på allmänna färdmedel eller på gatan än den var för majoritetsbefolkningen. 83 procent av de romer som hade stoppats av polis i Ungern hade till exempel stoppats på allmänna färdmedel eller på gatan, jämfört med 10 procent av majoritetsbefolkningen. 81 procent av de nordafrikaner som hade stoppats av polis i Spanien hade stoppats på allmänna färdmedel eller på gatan, jämfört med 30 procent av majoritetsbefolkningen.
- I de tio medlemsstater där det går att göra jämförelser mellan minoriteter och majoritetsbefolkning var sannolikheten i regel större att minoriteter ombads uppvisa ID-handlingar när de stoppades av polis än den var för majoritetsbefolkningen. I Italien ombads till exempel 90 procent av de nordafrikaner som stoppades av polis att uppvisa ID-handlingar, jämfört med 48 procent av majoritetsbefolkningen. I Grekland ombads 88 procent av romerna och 48 procent av majoritetsbefolkningen att uppvisa ID-handlingar.
- I de tio medlemsstater där det går att göra jämförelser mellan minoriteter och majoritetsbefolkning tyckte majoritetsbefolkningen sammantaget att polisen behandlade dem med respekt i samband med kontroller, medan en större andel av personerna med minoritetsbakgrund uppgav att polisen inte behandlade dem med respekt.
- Minoritetspersoner som ansåg att de hade stoppats av polis på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund känner mindre förtroende för polisen än minoriteter som hade stoppats av polis men inte ansåg att detta berodde på deras minoritetstillhörighet.
- Mer än en av fem från följande grupper ansåg att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden på grund av sin invandrarbakgrund eller etniska tillhörighet: romer i Grekland (39 procent), nordafrikaner i Spanien (31 procent), romer i Ungern (24 procent), afrikaner från länder söder om Sahara i Frankrike (24 procent) och nordafrikaner i Italien (21 procent).
- Varannan person med minoritetstillhörighet som hade utsatts för överfall, hot eller allvarliga trakasserier uppgav att skälet till att man inte hade gjort någon polisanmälan var att man inte trodde att polisen skulle kunna göra något.
- 13 procent av dem med minoritetstillhörighet som hade utsatts för överfall, hot eller allvarliga trakasserier uppgav att man inte hade polisanmält detta därför att man ogillade eller fruktade polisen och/eller på grund av tidigare negativa erfarenheter av polisen.

ENKÄTEN

Frågorna i EU-Midis gällde följande huvudteman:

- Personernas erfarenheter av diskriminering på grund av deras minoritetsbakgrund inom nio olika områden av deras dagliga liv, och om de hade polisanmält detta.
- Olika typer av upplevd diskriminering i det land där personerna är bosatta, och hur medvetna de är om sina rättigheter och om vart man kan vända sig med klagomål som rör diskriminerande behandling.
- Personernas erfarenheter av att utsättas för brott, om de trodde att det helt eller delvis berodde på deras minoritetsbakgrund, och om de hade anmält det till polis eller inte (samt i förekommande fall skälen till att de inte hade gjort någon polisanmälan).

Frågeformuläret för EU-Midis finns på:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_Questionnaire.pdf

- Kontakter med polis, tull- och gränskontrollmyndigheter, och om personerna ansåg att de hade drabbats av diskriminerande etnisk profilering.

URVAL

Alla medlemsstater ingick i enkäten.

Mellan 500 och 1 500 intervjuer genomfördes i varje medlemsstat.

Enkäten omfattade ett urval av etniska minoriteter, invandrargrupper och nationella minoriteter.

Intervjuperiod:

maj–november 2008

Urvalsmetod:

I huvudsak slumpmässigt urval: i 22 av 27 medlemsstater.

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT UNDERSÖKA POLISKONTROLLER OCH MINORITETER?

Att polisens upprätthållande av lag och ordning ska baseras på jämlikhet och likabehandling är en av grundvalarna i ett demokratiskt samhälle. Den fortsatta invandringen till EU, rörligheten inom och mellan medlemsstaterna, samt förekomsten av nationella minoriteter innebär att polisen i EU i allt högre grad måste arbeta med olika folkgrupper.

Om vi anser att polisen inte bara ska bekämpa brott utan även ta itu med frågor som rör behov och rättigheter för brottsoffer och vittnen – och som i förlängningen berör de grupper de tillhör – kan polisiär verksamhet betraktas som en samhällstjänst som ska tjäna en EU-befolkning som präglas av mångfald. Det var med detta som utgångspunkt som EU-Midis frågade minoriteter om deras upplevelse och erfarenhet av diskriminering på grund av etnisk tillhörighet eller invandrarbakgrund inom olika områden av det dagliga livet – t.ex. polisiär verksamhet.

Hur framgångsrik polisen är som en "samhällstjänst" beror på hur olika folkgrupper behandlas eller anser att de behandlas av polisen. Bra relationer med och förtroende för polisen är en av de faktorer som borgar för en hög anmälningsbenägenhet hos allmänheten. Framför allt är det ett tecken på bra relationer mellan polis och minoriteter om många rasistiska brott anmäls och registreras.

I den här rapporten granskas den polisiära verksamheten ur jämlikhets- och likabehandlingssynpunkt och utifrån ståndpunkten att det är en samhällstjänst. Svaren från mer än 23 500 personer med minoritets- och invandrarbakgrund ger viktig information om minoriteters erfarenheter av polisiär verksamhet och potentiellt diskriminerande behandling i varje medlemsstat. Uppgifterna i rapporten kan göra det lättare för medlemsstaterna att upptäcka och åtgärda eventuella problem i relationerna mellan polis och olika folkgrupper.

Denna EU-Midis Data i fokus-rapport bör läsas tillsammans med FRA:s publikation "Mot ett effektivare polisarbete – Förstå och förhindra diskriminerande etnisk profilering – en vägledning" (2010), som behandlar frågan om etnisk profilering i samband med polisiär verksamhet.

DEN FÖRSTA ENKÄTEN SOM GENOMFÖRS I HELA EU OM MINORITETERS ERFARENHETER AV POLISIÄR VERKSAMHET

Det har i de flesta medlemsstater bedrivits mycket lite forskning om polisiär verksamhet och minoriteter. I den här rapporten presenteras den första översikten som omfattar hela EU av vissa minoriteters och invandrades erfarenheter av polisen. Bara en handfull medlemsstater, med Storbritannien i täten, samlar systematiskt in uppgifter om brottslighet och straffrättskipning eller bedriver något slags forskning om hur polisens metoder, däribland poliskontroller, påverkar olika grupper. Ändå ger den här typen av statistik, som samlas in anonymt i aggregerad form, information som är avgörande för att man ska kunna upptäcka potentiellt diskriminerande polismetoder som kan skada relationerna mellan polisen och olika folkgrupper om man inte får bukt med dem.

För att skillnaderna mellan olika erfarenheter av polisiär verksamhet skulle kunna mätas mer noggrant **intervjuades majoritetsbefolkningen om sina erfarenheter av poliskontroller i tio av medlemsstaterna**. Intervjuerna gjordes bland personer från majoritetsbefolkningen som var bosatta i samma områden som de intervjuade minoriteterna för att resultaten skulle bli så jämförbara som möjligt. Även dessa resultat, som jämför olika minoriteters och majoritetsbefolkningens erfarenheter i tio medlemsstater, är de första i sitt slag.

VILKA FRÅGOR STÄLLEDES I ENKÄTEN?

Personerna fick svara på en rad frågor om polisiär verksamhet som gällde följande:

Att stoppas av polis och kontakter med polis

- Innan personerna fick svara på frågor om sina kontakter med polisen ställdes en allmän fråga om de sammantaget kände förtroende för polisen eller inte.
- Personerna fick svara på om de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden i det land där de intervjuades – *erfarenheter av poliskontroller* – och, om så var fallet, om de ansåg att de hade stoppats på grund av sin invandrar- eller minoritetsbakgrund - *subjektiv upplevelse av poliskontroller*, eller vad som brukar kallas "etnisk profilering".
- Om de hade stoppats av polis fick de en rad frågor om vilken typ av poliskontroll det var fråga om, vad polisen gjorde och om de behandlades med respekt.

Att bli utsatt för brott och att anmäla detta till polis

- Personer som hade utsatts för överfall, hot eller allvarliga trakasserier fick svara på om de eller någon annan hade polisanmält detta.
- Om händelsen inte hade polisanmälts fick personerna svara på "varför"?
- Om händelsen hade polisanmälts fick personerna svara på om de var nöjda med hur polisen hade hanterat ärendet.

ATT STOPPAS AV POLIS OCH UPPLEVELSE AV DISKRIMINERANDE BEHANDLING: SKILLNADER MELLAN MINORITETER

DISKRIMINERANDE ETNISK PROFILERING:

I FRA:s publikation "Mot ett effektivare polisarbete – Förstå och förhindra diskriminerande etnisk profilering – en vägledning" (2010), ges följande beskrivning av *diskriminerande* etnisk profilering:

- Att enskilda behandlas sämre (m.a.o. "diskriminerande") än andra som befinner sig i en liknande situation, t.ex. genom att polisen utövar befogenheter som kontroll och visitering.
- Att polisens beslut om utövande av befogenheter helt eller huvudsakligen baseras på personens ras, etniska tillhörighet eller religion.

I FRA:s vägledning fastställs att profilering som tar hänsyn till faktorer som ras, etnisk tillhörighet och religion kan vara olaglig och termen "diskriminerande etnisk profilering" används för att skilja olaglig profilering från profilering som används för lagliga syften.

Enkätresultaten när det gäller poliskontroller kan läsas på flera olika sätt.

Diagram 1 visar till exempel följande för samtliga personer som ingick i enkäten:

- (1) För varje medlemsstat, den totala andelen av de intervjuade personerna från minoritetsgrupper som hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden – beräknat genom summering av den första och den andra procentsiffran.
- (2) För varje medlemsstat, hur stor andel av de intervjuade personerna från minoritetsgrupper som hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden och som ansåg att det berodde på deras etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund – den första procentsiffran.
- (3) För varje medlemsstat, hur stor andel av de intervjuade personerna från minoritetsgrupper som hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden men som inte ansåg att det berodde på deras etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund – den andra procentsiffran.

Exempel på de resultat som framkom:

I Irland kontrolleras afrikaner från länder söder om Sahara ofta av polisen – 59 procent i denna grupp hade stoppats under den senaste 12-månadersperioden. Bara 6 procent av afrikanerna från länder söder om Sahara ansåg dock att de hade stoppats på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund under den senaste 12-månadersperioden, medan 53 procent uppgav att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden, men inte ansåg att detta berodde på diskriminerande profilering från polisens sida.

Romer i Grekland kontrolleras också ofta av polisen – 56 procent i denna grupp hade stoppats under den senaste 12-månadersperioden. 39 procent av de romer som intervjuades i Grekland uppgav att de hade stoppats specifikt på grund av sin etniska tillhörighet, och bara 17 procent ansåg att deras erfarenheter av poliskontroller inte hade något samband med deras etniska tillhörighet.

Det mest oroande med resultaten i diagram 1 är de grupper som har de högsta talen när det gäller upplevd diskriminerande profilering från polisens sida. Bland följande grupper ansåg till exempel mer än en av fem personer att de hade stoppats på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund: romer i Grekland (39 procent), nordafrikaner i Spanien (31 procent), romer i Ungern (24 procent), afrikaner från länder söder om Sahara i Frankrike (24 procent) och nordafrikaner i Italien (21 procent).

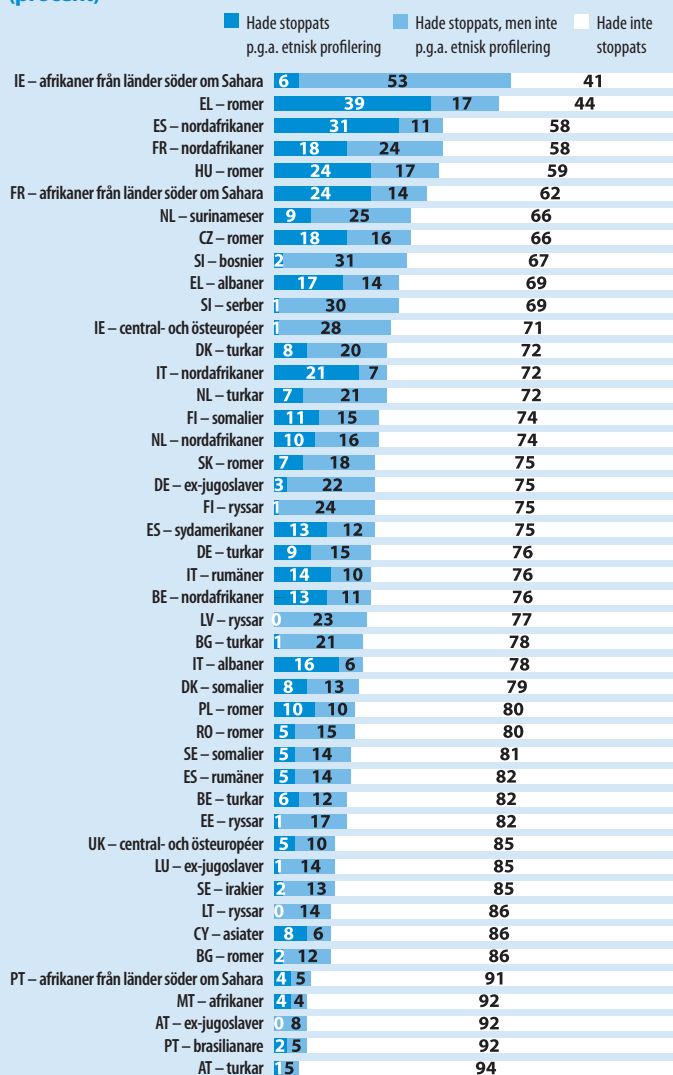
I medlemsstater där mer än en grupp intervjuades fanns det en del slående likheter och skillnader beträffande upplevd profilering mellan de grupper som ingick i enkäten. Medan 31 procent av de intervjuade nordafrikanerna i Spanien uppgav att de hade stoppats av polis på grund av sin invandrarbakgrund eller tillhörighet till en etnisk minoritet, var motsvarande siffra bland sydamerikaner 13 procent och bland rumäner 5 procent. Detta kan tyda på diskriminerande polisiära metoder som drabbar vissa minoriteter i oproportionerligt hög grad. Som jämförelse kan nämnas att siffrorna när det gäller upplevd profilering i Frankrike är mer likartade när det gäller afrikaner från länder söder om Sahara (24 procent) och nordafrikaner (18 procent), samt i Italien mellan nordafrikaner (21 procent), albaner (16 procent) och rumäner (14 procent) som ingick i enkäten.

Resultaten visar samtidigt att grupper med ungefär samma bakgrund upplever poliskontroller på olika sätt i medlemsstaterna. Medan till exempel 31 procent av nordafrikanerna i Spanien ansåg att de stoppades av polis på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund - "etnisk profilering" - var motsvarande siffra bland nordafrikaner i Frankrike 18 procent. Och medan 39 procent av romerna i Grekland ansåg att de utsattes för etnisk profilering från polisens sida, var det bara 5 procent av romerna i Rumänien och 2 procent av romerna i Bulgarien som specifikt uppgav att de stoppades av polis på grund av sin etniska tillhörighet. En av orsakerna till denna skillnad, som nämns i Data i fokus-rapporten om romer, kan vara att romerna i Bulgarien och Rumänien är mer isolerade från majoritetssamhället, inklusive polisen, och därför mer sällan hamnar i situationer där de kan uppleva sig diskriminerade.

Positivt är att om man jämför resultaten mellan alla grupper som ingick i enkäten visar det att personer med rysk eller ex-jugoslavisk bakgrund överlag sällan ansåg att de stoppas på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund. Typiskt för de grupper som oftast uppgav att de stoppades av polis på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund - t.ex. romer, nordafrikaner och afrikaner från länder söder om Sahara - är dock att de har mörkare hudfärg än de grupper som sade sig ha minst erfarenheter av diskriminerande poliskontroller.

För att förstå resultaten bättre kan man titta på de tio medlemsstater där även majoritetsbefolkningen intervjuades. Det blir då lättare att sätta in resultaten i ett sammanhang där det finns en norm för vad som är "normalt", dvs. vilka erfarenheter majoritetsbefolkningen har av poliskontroller.

Diagram 1

Hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden (procent)

EU-Midis, frågorna F3 och F5

ATT STOPPAS AV POLIS: SKILLNADER MELLAN MINORITETER OCH MAJORITETSBEFOLKNING SOM INGICK I ENKÄTEN

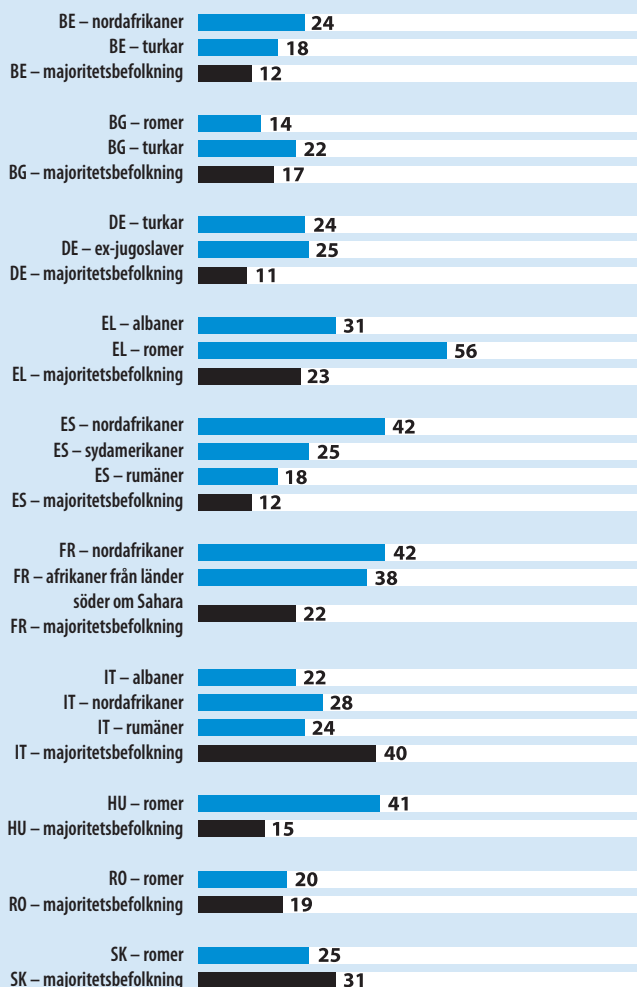
Andel personer som hade stoppats av polis

I tio länder fick personer från majoritetsbefolkningen som var bosatta i samma områden som intervjuade minoriteter svara på om de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden.¹

Diagram 2 visar om personer från minoriteter stoppas oftare av polis än personer från majoritetsbefolkningen. Eftersom personerna från majoritetsbefolkningen inte fick svara på om de ansåg att de stoppades av polis på grund av att de tillhör en etnisk minoritet visar resultaten dock bara hur stor andel som stoppades i varje grupp och bör tolkas med försiktighet vad gäller förekomst av etnisk profilering. Med dessa förbehåll kan emellertid följande konstateras:

Diagram 2

Hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden, resultat för majoritetsbefolkning och minoriteter som ingick i enkäten i tio medlemsstater (procent av alla svarande)

EU-Midis, fråga F3

- I 6 av 10 medlemsstater där personer från minoriteter och majoritetsbefolkning intervjuades hade personer som tillhör en minoritet stoppats oftare av polis under den senaste 12-månadersperioden.

- I 2 av 10 medlemsstater där personer från minoriteter och majoritetsbefolkning intervjuades hade personer från majoritetsbefolkningen stoppats oftare av polis under den senaste 12-månadersperioden, nämligen i Italien och Slovakien.

- I Bulgarien var bilden blandad – 14 procent av de intervjuade romerna, 17 procent av majoritetsbefolkningen och 22 procent av de intervjuade turkarna uppgav att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden.

- I Rumänien fanns ingen tydlig skillnad mellan den andel som hade stoppats av polis bland den romska befolkningen (20 procent) och bland majoritetsbefolkningen (19 procent).

Ett test av om skillnaderna mellan majoritetsbefolkningen och minoriteterna i de tio medlemsstaterna är statistiskt signifikanta² visar att skillnaderna i de flesta fall inte är slumpmässiga.

I detta sammanhang kan vissa mycket stora skillnader konstateras mellan majoritetsbefolkningens och minoriteters erfarenheter av poliskontroller:

- I Ungern hade 15 procent av majoritetsbefolkningen stoppats under den senaste 12-månadersperioden jämfört med 41 procent av romerna.

- I Grekland hade 23 procent av majoritetsbefolkningen och 56 procent av romerna stoppats under den senaste 12-månadersperioden.

- I Spanien hade 12 procent av majoritetsbefolkningen och 42 procent av nordafrikanerna stoppats under den senaste 12-månadersperioden.

- I Frankrike hade 22 procent av majoritetsbefolkningen och 42 procent av nordafrikanerna stoppats under den senaste 12-månadersperioden.

¹ På grund av den budget som var tillgänglig för enkäten var det bara möjligt att intervjua slumpmässigt utvalda personer från majoritetsbefolkningen i tio av EU:s 27 medlemsstater.

² Med en konfidensnivå på 95 procent, Pearson chi-fyrkant prov.

Hur ofta stoppas man av polis

Personer som uppgav att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden fick svara på hur ofta det hade inträffat.

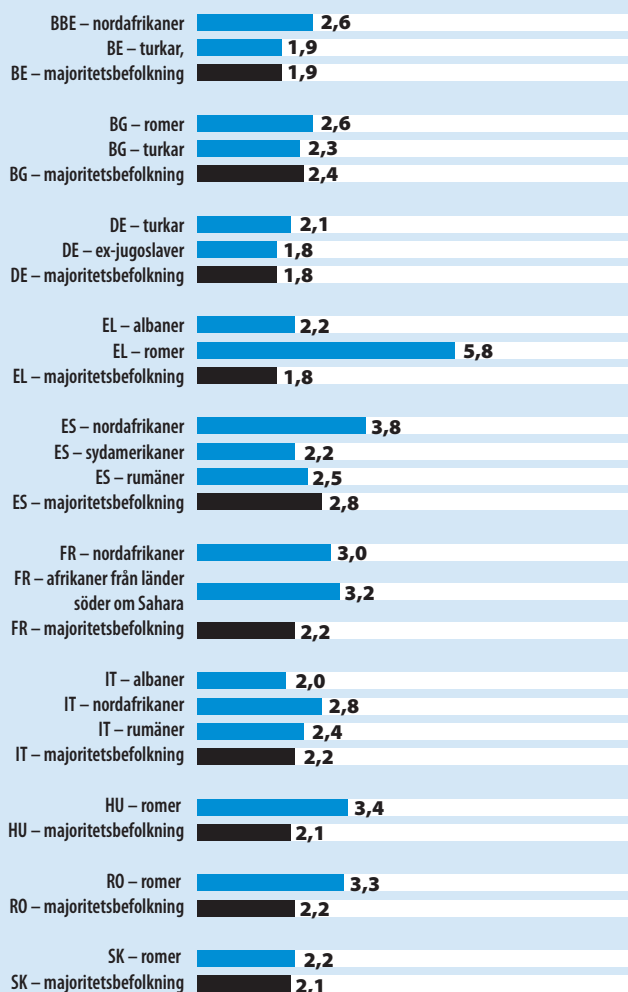
Diagram 3 visar tydligt att minoriteter i genomsnitt stoppas oftare än majoritetsbefolkningen i flera medlemsstater.

När det gäller grupper som uppgav att de hade stoppats av polis tre eller fler gånger under den senaste 12-månadersperioden omfattade denna kategori bara minoriteter. Romer i Grekland stoppades i genomsnitt nästan sex gånger om året.

Resultaten visar att vissa minoriteter ofta kontrolleras av polisen. De potentiella följderna av att majoritetsbefolkningen och minoriteter har olika erfarenheter av poliskontroller, särskilt i ett klimat där många minoritetsgrupper känner misstro gentemot polisen, är oroande. Forskning och vissa händelser under de senaste 30 åren – däribland "rasupploppen" 1981 i Londonförorten Brixton³ och de omfattande upploppen 2005 i invandratäta förorter till Paris, där Clichy-sous-Bois⁴ stod i centrum – har visat att polisen i sitt agerande måste ta hänsyn till risken att man kan underblåsa misstron och i värsta fall utlösa oroligheter bland grupper där det redan finns en utbredd känsla av att man diskrimineras på grund av sin etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund. Eftersom polisen representerar staten (och därmed samhället i stort) är det viktigt att den agerar, och uppfattas agera, på ett icke-diskriminerande sätt. På så sätt kan polisens agerande stärka sammanhållningen i samhället och känslan av tillhörighet.

Diagram 3

Antal poliskontroller under den senaste 12-månadersperioden (bland dem som hade stoppats), resultat för majoritetsbefolkning och minoriteter som ingick i enkäten i tio medlemsstater

EU-Midis, fråga F4

3 The Brixton Disorders, 10–12 april 1981 (The Scarman Report), Cmd 8427, London: Home Office (1981).

4 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4413964.stm>.

Omständigheter när man stoppades

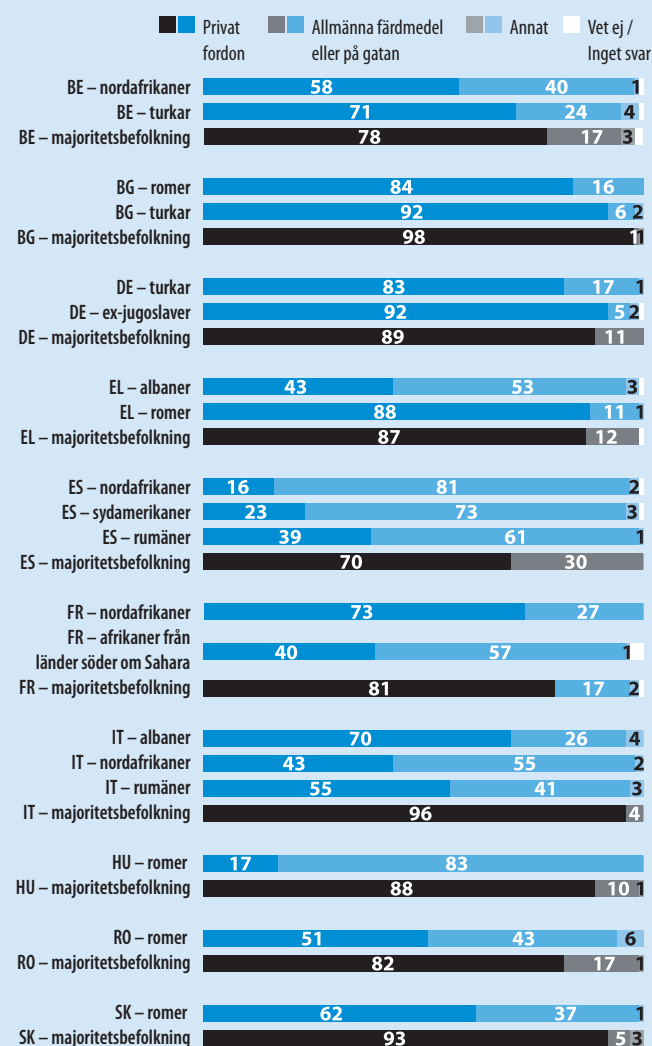
I enkäten fick personerna beskriva omständigheterna kring den senaste poliskontrollen, dvs. om det hade skett när de färdades i ett privat fordon, med allmänna färdmedel eller på gatan. Diagram 4 visar att 70–98 procent av de personer från majoritetsbefolkningen som intervjuades i tio medlemsstater hade färdats i ett privat fordon när de stoppades.

Sannolikheten för att man skulle stoppas i ett privat fordon varierade avsevärt mellan de olika minoriteter som ingick i enkäten, och sannolikheten var större att personer från minoriteter skulle stoppas på allmänna färdmedel eller på gatan än personer från majoritetsbefolkningen. I Frankrike hade till exempel 17 procent av de intervjuade från majoritetsbefolkningen, 27 procent av nordafrikanerna och 57 procent av afrikanerna från länder söder om Sahara stoppats av polisen på allmänna färdmedel eller på gatan.

EU-Midis visar att sannolikheten var betydligt högre att personer från minoriteter som själva eller genom sitt hushåll ägde ett fordon skulle ha stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden (31 procent) än att personer från minoriteter som *inte* själva eller genom sitt hushåll ägde ett fordon (15 procent) skulle ha stoppats.

Diagram 4

Omständigheter i samband med den senaste poliskontrollen (bland personer som hade stoppats), resultat för majoritetsbefolkning och minoriteter i tio medlemsstater (procent)

EU-Midis, fråga F6

Två antaganden, som inte testades i denna enkät, bör beaktas i detta sammanhang: För det första är det mer sannolikt att majoritetsbefolkningen i medlemsstaterna äger bil än vissa minoriteter och att det därför är vanligare att de stoppas av polis när de färdas i ett privat fordon än med allmänna färdmedel eller på gatan. För det andra sker majoriteten av poliskontroller i form av rutinmässiga trafikkontroller. Om båda dessa antaganden stämmer skulle detta vara en av förklaringarna till att en så stor andel av de intervjuade från majoritetsbefolkningen hade stoppats av polis i länder som Italien, där 96 procent av majoritetsbefolkningen hade stoppats när de färdades i ett privat fordon, jämfört med 43 procent av de nordafrikaner, 55 procent av de rumäner och 70 procent av de albaner som ingick i enkäten.

Vad polisen gjorde i samband med kontrollen

Personer som hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden fick svara på vad polisen gjorde i samband med kontrollen.

Diagram 5 visar de huvudsakliga åtgärder som polisen vidtog i samband med kontrollen av personer med minoritetstillhörighet och personer från majoritetsbefolkningen som intervjuades i tio medlemsstater. Eftersom många personer från majoritetsbefolkningen och personer med minoritetstillhörighet hade stoppats när de färdades i ett privat fordon var en av de oftast förekommande åtgärderna från polisens sida att be om körkort eller fordonshandlingar. I en del länder och beträffande vissa minoriteter var det också påfallande vanligt att polisen även visiterade personerna själva eller sökte igenom deras fordon. Så var fallet för 68 procent av romerna i Grekland (jämfört med 9 procent av majoritetsbefolkningen och 4 procent av albanerna), för 46 procent av afrikanerna från länder söder om Sahara och för 38 procent av nordafrikanerna i Frankrike (jämfört med 21 procent av majoritetsbefolkningen), och för 33 procent av nordafrikanerna i Belgien (jämfört med 17 procent av turkarna och 8 procent av majoritetsbefolkningen).

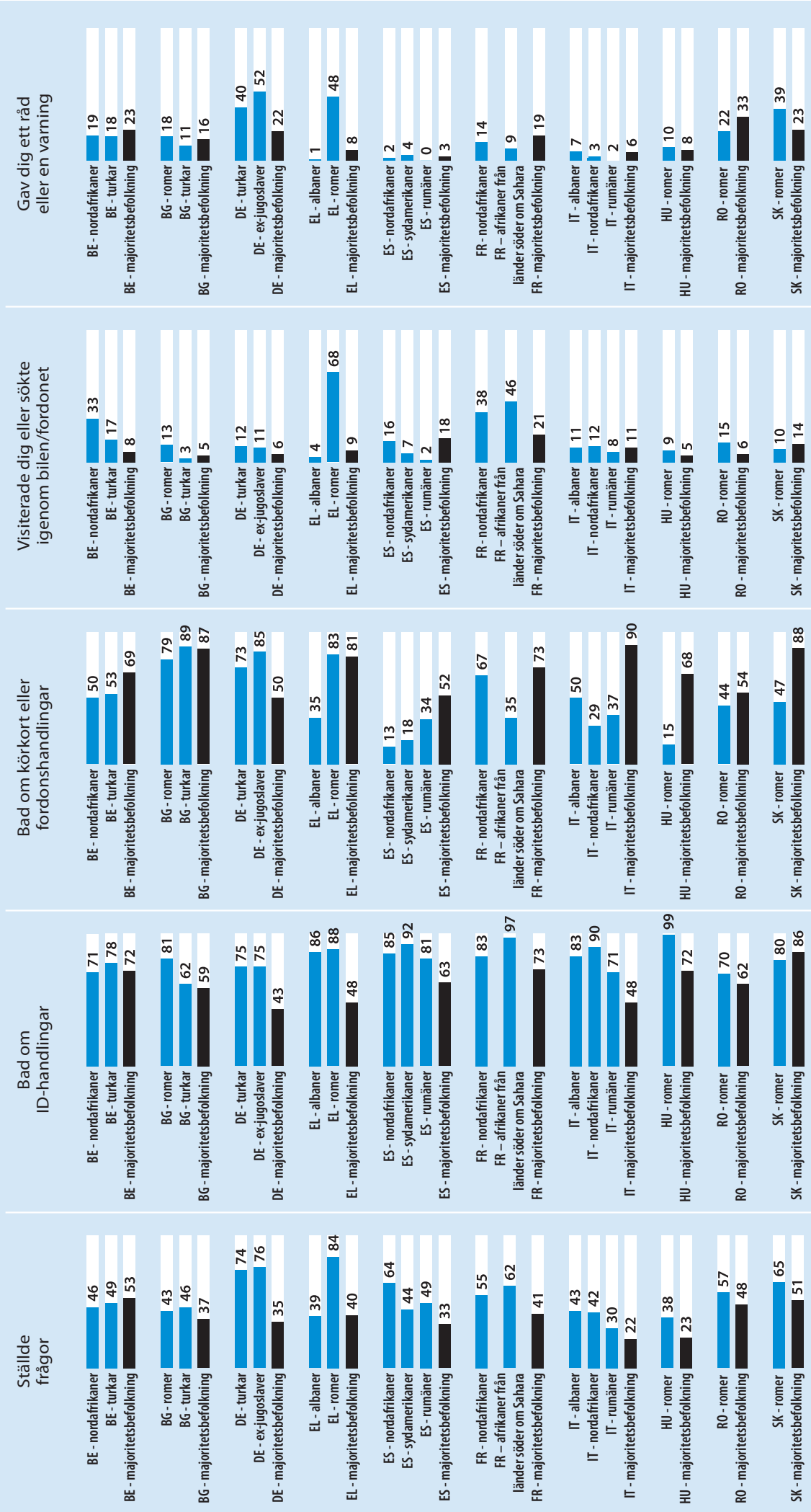
Diagram 5 visar också att minoriteter ombads uppvisa ID-handlingar oftare än majoritetsbefolkningen. I t.ex. Tyskland bad polisen 43 procent av de intervjuade från majoritetsbefolkningen att uppvisa ID-handlingar, jämfört med 75 procent av turkarna och 75 procent av ex-jugoslaverna. Det var också vanligare att personer från minoriteter förhöordes av polis i samband med poliskontrollen.

Romerna i Grekland visar sig vara den grupp som kontrolleras oftast av polis och som också har några av de högsta talen när det gäller integritetsinskränkande polisiära åtgärder av alla majoritetsbefolkningar och minoriteter som ingick i enkäten i de tio medlemsstaterna. I samband med den senaste poliskontrollen hade t.ex. 49 procent av de intervjuade romerna i Grekland bötfällts, 41 procent fick göra ett alkohol- eller drogtext och 34 procent blev antingen arresterade eller förda till en polisstation.

Diagram 5

Vad gjorde polisen i samband med den senaste kontrollen

Under den senaste 12-månadersperioden (procent)

EU-Midis, fråga F7

Diagram 5 (forts.)

Vad gjorde polisen i samband med den senaste kontrollen

Under den senaste 12-månadersperioden (procent)

Resultaten visar att det i vissa medlemsstater kan behövas en systematisk övervakning av typen av poliskontroller och av hur enskilda eller grupper väljs ut för kontroller för att se till att kontrollerna görs på sakliga grunder och att metoderna står i proportion till det resultat som uppnås.

Bland de 27 medlemsstaterna är det för närvarande bara i Storbritannien som man systematiskt registrerar alla poliskontroller, inklusive information om de kontrollerade personernas etniska tillhörighet, och där denna information är tillgänglig för allmänheten. Sådan statistik är av grundläggande betydelse för att man ska kunna upptäcka risker att poliskontroller riktas mot vissa grupper i oproportionerligt hög grad, och måste analyseras mot uppgifter om huruvida poliskontrollerna var en följd av eller ledde till att man kunde förhindra ett olagligt agerande.

Polisens uppträdande i samband med kontrollerna och förtroende för polisen

Polisens uppträdande i samband med kontrollerna

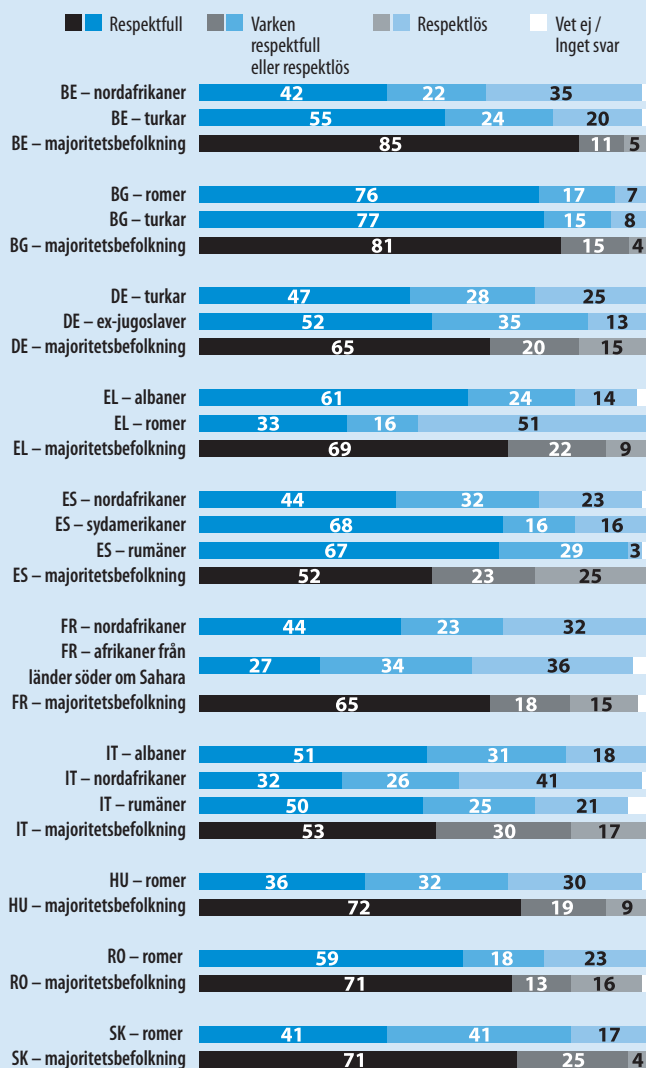
Personerna fick svara på om polisen hade behandlat dem med respekt i samband med den senaste kontrollen. Diagram 6 visar hur olika grupper ansåg att de hade behandlats av polisen.

Resultaten visar tydligt att majoritetsbefolkningen i regel ansåg att polisen hade behandlat dem med respekt i samband med kontrollen, medan fler personer från minoriteter uppgav att polisen inte hade behandlat dem med respekt. I Belgien ansåg t.ex. 42 procent av de intervjuade nordafrikanerna, 55 procent av turkarna och 85 procent av majoritetsbefolkningen att polisen hade behandlat dem med respekt i samband med den senaste poliskontrollen, medan 35 procent av nordafrikanerna, 20 procent av turkarna och 5 procent av majoritetsbefolkningen ansåg att polisen inte hade behandlat dem med respekt.

I Bulgarien uppgav anmärkningsvärt nog mer än tre fjärdedelar (76 procent av romerna, 77 procent av turkarna och 81 procent av majoritetsbefolkningen) att de hade behandlats med respekt av polisen i samband med den senaste poliskontrollen. Detta står i bjärt kontrast till svaren från romer i andra medlemsstater, där t.ex. 36 procent av de ungerska romerna jämfört med 72 procent bland majoritetsbefolkningen uppgav att polisen hade behandlat dem med respekt.

Diagram 6

Hur respektfull var polisen i samband med den senaste kontrollen? (procent)

EU-Midis, fråga F8

Allmänt förtroende för polisen – oavsett erfarenhet av poliskontroller

När det gäller svaren på en fråga om det allmänna förtroendet för polisen, som ställdes före specifika frågor om poliskontroller, ger en jämförelse mellan majoritetsbefolkningen och minoriteter i samma medlemsstat en blandad bild.

Diagram 7 visar t. ex. följande:

- I **Spanien** kände en ungefär lika stor andel bland olika grupper "i regel förtroende" för polisen: nordafrikaner (52 procent), sydamerikaner (63 procent), rumäner (67 procent), majoritetsbefolkning (62 procent).
- I **Tyskland** kände alla grupper ett starkt förtroende för polisen, men andelen var betydligt högre bland majoritetsbefolkningen (89 procent) än bland turkar (63 procent) och ex-jugoslaver (75 procent).

- I **Grekland** har invandrade albaner störst förtroende för polisen (66 procent), jämfört med romer (36 procent) och majoritetsbefolkning (49 procent). Albaners starka förtroende för polisen kan delvis förklaras av deras förväntningar på polismyndigheter mot bakgrund av tidigare erfarenheter från Albanien.

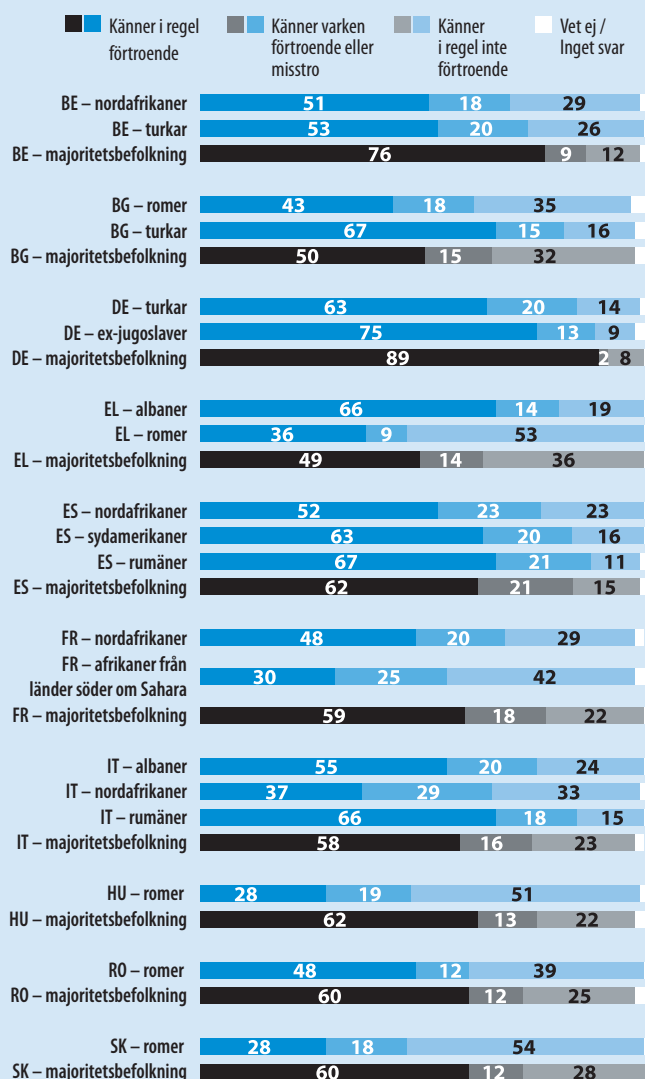
Förhållandet mellan förtroende för polisen och polisens uppträdande i samband med kontroller

När det allmänna förtroendet för polisen jämförs med svaren på frågan till minoriteter om de ansåg att de hade utsatts för etnisk profilering i samband med den senaste poliskontrollen framträder följande tydliga mönster:

50 procent av dem som hade stoppats av polis och som *inte ansåg* att det berodde på etnisk profilering sade att de i regel kände förtroende för polisen, medan 27 procent av dem som hade stoppats av polis och som *ansåg* att det berodde på etnisk profilering sade att de i regel kände förtroende för polisen. Det finns alltså en tydlig koppling mellan den subjektiva upplevelsen av diskriminerande behandling från polisens sida och det totala förtroendet för polisen.

Diagram 7

Förtroende för polisen (procent)

EU-Midis, fråga F1

ERFARENHET OCH SUBJEKTIV UPPLEVELSE AV POLISKONTROLLER UTIFRÅN PERSONERNAS EGENSKAPER

Förutom etnisk tillhörighet och status som invandrare, som står i fokus för EU-Midis, samlades information in om en rad personliga egenskaper för alla minoriteter som ingick i enkäten, däribland kön, ålder och sysselsättningsstatus.

Denna information ger en ytterligare inblick i skillnaderna mellan *erfarenheter* av poliskontroller – dvs. den andel som hade stoppats av polis. Den ger också en bild av den *subjektiva upplevelsen* av poliskontroller – dvs. den andel som hade stoppats av polis och som ansåg att det berodde på deras etniska tillhörighet eller invandrarbakgrund. m.a.o. på "etnisk profilering".

Resultaten visar vilka grupper som kontrollerades oftast av polis och som upplevde det som diskriminerande och ger därför en fingervisning om vilka grupper polisen bör visa större känslighet för om man ska komma till rätta med anklagelser om diskriminerande behandling.

Om man tittar på de samlade resultaten för alla personer från minoriteter som ingick i enkäten kan bl.a. följande slutsatser dras:

- **Kön:** Män stoppas oftare än kvinnor. I genomsnitt hade 35 procent av männen från minoriteter och 14 procent av kvinnorna från minoriteter stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden. Betydligt fler män (38 procent) än kvinnor (28 procent) ansåg att de stoppades på grund av etnisk profilering.
- **Ålder:** 15 procent av personerna i åldern 50 år och uppåt hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden, jämfört med 28 procent i gruppen 16–24 år, 27 procent i gruppen 25–34 år och 25 procent i gruppen 35–49 år. Personer i åldern 50 år och uppåt (29 procent) var mindre benägna att tro att det berodde på etnisk profilering än yngre åldersgrupper.
- **Utbildning:** Ju högre utbildning (räknat i antal utbildningsår) personerna hade, desto större sannolikhet var det att de uppgav att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden. Bland personer med högst fem års utbildning uppgav t.ex. 16 procent att de hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden, jämfört med 22 procent bland personer med 6–9 års utbildning, 25 procent av dem med 10–13 års utbildning och 29 procent av dem med minst 14 års utbildning. En orsak till detta mönster kan vara att utbildade personer är mer integrerade i majoritetssamhället och att sannolikheten därför är större att de stoppas av polis eftersom de kanske arbetar i eller regelbundet passerar områden som domineras av majoritetsbefolkningen. De skulle alltså löpa större risk att stoppas av polis eftersom de uppfattas som "avvikande" i vissa miljöer.⁵ En annan orsak kan vara att personer med

längre utbildning är mer medvetna om sina rättigheter och kanske därför känsligare för omständigheter som kan betraktas som diskriminerande.

- **Sysselsättningsstatus:** Fler förvärvsarbetande och arbetslösa personer hade stoppats av polis under den senaste 12-månadersperioden (28 procent respektive 26 procent) än personer som klassificerar sig själva som hemarbetande eller sysselsatta med obetalt arbete (14 procent) eller personer som stod utanför arbetskraften (9 procent), vilket omfattar pensionärer och studerande. Dessa resultat är lättare att tolka om man tar hänsyn till att fler kvinnor klassificerar sig själva som hemarbetande eller sysselsatta med obetalt arbete, och att kvinnor – som redan nämnts – löper mindre risk att stoppas än män. Resultaten för olika åldersgrupper visar samtidigt att pensionärer över 50 år löper mindre risk att stoppas än yngre personer.
- **Traditionell eller religiös klädsel:** I enkäten fick personerna svara på om de bar traditionell eller religiös klädsel när de gick ut, och resultaten visade att detta främst gällde kvinnor. Sett till kön visade resultaten att kvinnor som bär traditionell eller religiös klädsel löper ungefär lika stor risk att stoppas av polis som kvinnor som inte bär sådan klädsel, och detsamma gäller män. En lika stor andel bland dem som bar traditionell klädsel som bland dem som inte gjorde det ansåg dock att de hade stoppats på grund av "etnisk profilering" – vilket tyder på att etnisk tillhörighet, oavsett klädsel, är en avgörande faktor för människors erfarenhet och subjektiva upplevelse av poliskontroller. Jämfört med klädsel verkar andra faktorer, till exempel att vara man (i kombination med etnisk tillhörighet), ha ett större inflytande på risken att stoppas och på upplevelsen av etnisk profilering.
- **Landets officiella språk som modersmål:** Fler personer som har det officiella språket i den medlemsstat där de är bosatta som modersmål anser att den senaste poliskontrollen som de var med om berodde på "etnisk profilering" (46 procent av dem som talar det officiella språket jämfört med 33 procent av dem som inte gör det). En orsak kan vara att ju mer integrerade personerna är, desto mer upplever de att behandlingen av dem beror på diskriminering.

⁵ Sollund, R. (2006) Racialisation in police stop and search practice - the Norwegian case, in *Critical Criminology*, Vol. 14 No. 3, special issue on 'Etnisk profilering, Criminal (In)Justice and Minority Populations', ss.265–292.

ATT UTSÄTTAS FÖR BROTT OCH ANMÄLA DET TILL POLISEN

Förutom frågorna om poliskontroller och förtroendet för polisen fick personerna ett antal frågor om sina erfarenheter av att ha utsatts för brott. När det gäller personbrott som överfall, hot och allvarliga trakasserier fick personerna svara på om de eller någon annan hade polisanmält detta till polisen och, om de inte hade gjort det, anledningen till detta.

Diagram 8 visar skälen till att man inte hade anmält den senaste incidenten som rörde överfall, hot eller allvarliga trakasserier för samtliga minoriteter som ingick i enkäten och som uppgav att de hade utsatts för personbrott. De intervjuade fick beskriva skälen till att de inte hade gjort någon anmälan och deras svar delades därefter in i elva olika kategorier.

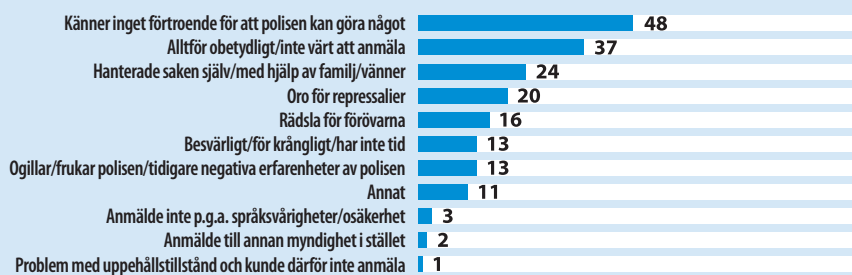
- Varannan person som hade utsatts för överfall, hot eller allvarliga trakasserier – 48 procent – uppgav att skälet till att man inte hade gjort någon polisanmälan var att man inte kände förtroende för att polisen skulle kunna göra något.
- 13 procent av brottsoffren uppgav att man inte hade gjort någon polisanmälan på grund av att det var besvärligt, genom att det till exempel tog tid eller var krångligt.
- 13 procent av brottsoffren hade inte gjort någon polisanmälan därför att de ogillade eller fruktade polisen och/eller på grund av tidigare negativa erfarenheter av polisen.

Resultaten visar att förtroendet för polisen som en samhällstjänst är lågt bland brottsoffer som tillhör minoriteter. Särskilt oroande är att 13 procent av brottsoffren från minoriteter inte gjorde någon polisanmälan därför att de hade en mycket negativ syn på och negativa erfarenheter av polisen. Om dessa resultat jämförs med resultaten när det gäller det allmänna förtroendet för polisen och huruvida de intervjuade med minoritetsbakgrund ansåg att polisen behandlade dem med respekt i samband med den senaste poliskontrollen, står det klart att många minoritetsgrupper har ett lågt förtroende för polisen som en samhällstjänst som kan hjälpa dem.

Eftersom den subjektiva upplevelsen av att ha utsatts för rasistiska brott var särskilt utbredd i vissa grupper - 18 procent av alla romer och 18 procent av alla afrikaner från länder söder om Sahara ansåg att de hade utsatts för rasistiskt motiverade överfall, hot eller allvarliga trakasserier - visar enkätresultaten när det gäller underlåtenheten att göra en polisanmälan att ansträngningar måste göras för att stärka förtroendet bland utsatta brottsoffer för polisen som en myndighet som kan agera effektivt efter en polisanmälan om rasistiska brott. Den mer detaljerade redovisning av enkätresultatet fördelat på enskilda grupper, som finns i huvudrapporten (*Main Results Report 2009*), visar vilka grupper som var särskilt utsatta för vad de upplevde vara rasistiskt motiverade brott, hur många polisanmälningar som gjordes och inte minst skälen till att man inte gjorde någon anmälan.

Diagram 8

Skäl till att man inte hade anmält den senaste incidenten av överfall, hot eller allvarliga trakasserier till polisen (procent)

EU-Midis, frågorna DD13 and DE12

RESULTATENS PRAKTISKA TILLÄMPNING

Resultaten i denna Data i fokus-rapport pekar på en rad problem för politiska beslutsfattare, polisväsende och minoritetsgrupper som kan angripas lokalt, på nationell nivå och inom EU:

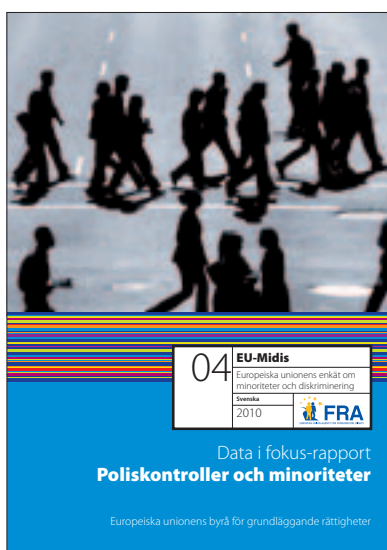
- Insamlingen av anonym, aggregerad statistik över erfarenheter av poliskontroller fördelat på etnisk tillhörighet och andra variabler som ålder kan göra det lättare att upptäcka mönster i polisens profilering vid kontroller som kan vara diskriminerande. Statistiken kan användas för att i förekommande fall motverka diskriminerande behandling.⁶
- Detaljerad information om omfattning, frekvens, omständigheter och typ av poliskontroller kan påvisa mönster av potentiellt diskriminerande behandling. Polisen kan använda denna information för att granska och se över de egna arbetsmetoderna utifrån kraven på likabehandling och ett effektivt polisarbete.
- Ansträngningar bör göras för att samla in uppgifter om minoritetsgruppers och majoritetsbefolkningens erfarenhet av poliskontroller för att upptäcka och analysera eventuella skillnader i behandling.
- Trots att diskriminerande etnisk profilering är svår att bevisa framgår det av de höga talen bland vissa minoritetsgrupper när det gäller subjektivt upplevd profilering att man måste arbeta med och förbättra relationerna mellan polisen och minoriteter.
- Minoriteter som upplevde att de hade utsatts för diskriminerande profilering från polisens sida känner i regel lägre förtroende för polisen än andra minoriteter, vilket tyder på att en granskning av de negativa konsekvenserna av polisens agerande måste övervägas vid sidan om ansträngningar för att stärka minoritetsgruppers förtroende för polisen.
- Enkätresultaten pekar på att det är nödvändigt att stärka minoritetens syn på polisen som en samhällstjänst som kan hantera brottsoffers behov, inte minst behoven hos personer som utsätts för rasistiska brott.

Resultaten i denna Data i fokus – rapport ska läsas parallellt med resultaten av FRA:s publikation "Mot ett effektivare polisarbete - Förstå och förhindra diskriminerande etnisk profilering – en vägledning" (2010).

⁶ EU-Midis visade att de flesta personer från minoriteter som ingick i enkäten skulle vara positiva till att information om deras etniska tillhörighet samlades in anonymt om det kunde bidra till upptäckt av diskriminerande behandling.

Denna rapport anknyter till artikel 21 om icke-diskriminering i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

I de två rapporterna nedan från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter behandlas närliggande frågor som rör förhållandet mellan polis och minoriteter.

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

EU-Midis Europeiska unionens enkät om minoriteter och diskriminering

Data i fokus-rapport: Poliskontroller och minoriteter

Design: red hot "n" cool, Wien

2011 - 16 pp. - 21 x 29,7 cm

ISBN-13: 978-92-9192-743-2

TK-30-09-255-SV-C

DOI: 10.2811/47782

En mängd information om Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter finns på Internet. Den kan nås via FRA:s webbplats (<http://fra.europa.eu>).

© Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2010
Reproduktion är tillåten, utom för kommersiella syften, med angivande av källan.

Användning eller reproduktion av foton i denna publikation kräver upphovsrättsinnehavarens tillstånd.

© Aaron Kohr - Fotolia.com

ISBN 978-92-9192-743-2

9 789291 927432

TK-30-09-255-SV-C

BESÖK:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

SE ÄVEN:

EU-MIDIS Main Results Report
En överblick över EU-Midis
Data In Focus 1: The Roma
Data i fokus 2: muslimer
Data In Focus 3: Rights Awareness
and Equality Bodies

TECHNICAL REPORT (ON-LINE)
SURVEY QUESTIONNAIRE (ON-LINE)

